

Formand for SSW Slesvig- Flensborg Amt, pastor Preben K. Mogensen

Ved mødet på Risby Danske Skole

Fredag den 9. juni 2023 kl. 17:30

Årsmødets motto "Frivillig - fordi jeg ikke kan lade være" – tager fat det helt rigtige sted, men ... Der er nogle ting, ord, hvor jeg i al fald straks tænker, at dem bruger man, fordi man ser et problem, måske endda en krise. Vi lever i en meget krise-glad tid!

"Samfundssind" er et beslægtet eksempel. Begrebet kom i vælten da den danske statsminister erklærede corona-nedlukning den 11.3. 2020 og det går tilbage til statsminister Stauning (hvad statsminister Frederiksen selvfølgelig har vidst), til depressionens tid, 1936, og til 1940 med Danmarks besættelse. "Sammenhængskraft" er et andet meget nærliggende ord her. Når det bruges, så får man jo en lumsk anelse, at det sker, fordi det ikke står helt så godt til. Med sammenhængskraften i samfundet! Den hænger i allerhøjeste grad sammen med det frivillige engagement blandt samfundets medlemmer.

Helt så selvfølgelig om frivilligt arbejde som eftersætningen, - "fordi jeg ikke kan lade være" – er det nok ikke. I dagligdagen synes vi ofte nok, at det er svært at finde folk til de mange opgaver, der er, især hvis man skal finde en ny formand eller kasserer i en forening. Det kan faktisk vise sig umuligt, og jeg har da lært respekt for, at små distrikter faktisk kan stræbe efter at blive sammenlagt med naboer af just denne grund. Den ekstra krølle på det er, at vanskeligheden at finde en formand ikke kun er forbeholdt små distrikter. Og kampvalg om disse vigtigste poster er blevet noget fra saga-tiden.

Og så dog!

Lad det nu være sagt straks: evt. "jammer" over mangel på frivillige er åbenbart er på et højt niveau. Den seneste danske undersøgelse fra 2020 viste at 40 % af danskerne engagerede sig i frivilligt arbejde. Det tal er nærmest uændret siden 2004 etc. etc., og man kan da godt dykke ned i detaljer i den undersøgelse. Før jeg gør det lidt, vil det nu være godt at oversætte til tysk. 40 % af befolkningen svarer i det tyske stort set til 30 millioner mennesker. Og så mange tyskere engagerer sig faktisk "ehrenamtlich". Forskellene på hvordan og hvilken betydning dette engagement har, kan jeg måske nå at komme ind på. Vi ser, men jeg går altså umiddelbart ud fra at den danske rapporters hovedkonklusioner også gælder for det tyske samfund. Vi hører til den samme civilisation, hvor frivillighed faktisk altid har spillet en afgørende rolle. Alle mulige forskelle til trods fra tid til sted.

Jeg vil prøve at udlede tre korte principper.

Det er kun 22 % af den voksne befolkning, der aldrig har udført frivilligt arbejde eller kunne tænke sig at gøre det (De 40 % er altså ikke altid de samme personer). Dvs. at faren sådan umiddelbart for at få et "nej", hvis man spørger en person om hun eller han vil gøre et stykke frivilligt arbejde kun er 1 til 5. Lytter man nøje efter svaret, for selvfølgelig kan man jo meget nemt have spurgt en, som allerede har sin tårn, se straks, så vil man faktisk kunne høre om man ved et "nej" får grunde til at vedkommende må lade være eller om man er rendt i en af de 22%. Umiddelbart er der dog ikke nogen grund til ikke at spørge rundt omkring. Chancen for et "ja" er statistisk set meget vel til stede og det første princip må altså være at spørge og at blive ved til dels hos den samme, men nu alligevel især rundt omkring for til sidst at få et "ja".

Tidsforbruget for frivillige ligger i gennemsnit på ca. 16 timer pr. måned eller 4 timer om ugen. Det kan jo nemt blive mere, endda meget mere på bestemte tider, men det er altså megen tid, der her ydes. Gennemsnittet siger mest om, hvad det betyder i en samfundsmæssig sammenhæng i alle de foreninger og institutioner, der simpelthen ikke ville eksistere uden. Tidsforbruget kunne måske afskrække nogen, nu hvor "tid" jo er blevet en meget dyrebar valuta, og det kunne lyde som det andet princip, men hvis man vil have noget gjort, skal man altså spørge en, der har meget i forvejen. Jeg siger med vilje ikke "travlt", for med al skyldig respekt, så er der meget lidt i denne verden, der er så trøls at høre på, som hvor travlt nogen har. Og man ved selvfølgelig, hvem de er, men de er nok også begyndt som suppleanter engang! Princippet er, at enhver kan, skal og må svare for sig selv, når det drejer sig om at påtage sig en frivillig opgave, og at man skal vide, at det ganske ubemærket kan komme til at fylde rigtig meget i kalenderen. Den værste fejl jeg på en måde har gjort i det frivillige arbejde, var ikke at spørge en, fordi jeg vidste han havde meget i forvejen. Da jeg var væk, blev han en udmærket menighedsrådsformand oveni en del andre ting, altså.

Det er noget andet end, at man får tilbudt lillefingeren og tager hele armen. Den tilbøjelighed skal man være djævelsk på vagt overfor, for det kan aldrig være meningen. Frivillig er frivillig, for nu at gentage første del af princippet fra for lidt siden.

Det tredje princip må altså være motivationen, der (if. undersøgelsen) er nærmest uforandret: personlig interesse, delagtighed i et fællesskab og den gode gammeldags pligt/ansvarfølelse overfor dette fællesskab. Altså kort og godt meningsfylde. Eller dog knap, for hvad er det? En måde at forklare det på, som jeg tilfældigt så på en tysk, men det kunne såmænd lige så godt have været en dansk hjemmeside går efter min mening overhovedet ikke: bliv frivillig for det vil udvikle din personlighed, udvide din horisont, fremme dine evner og at udleve disse, få bedre sociale kompetencer og få nye kontakter Kort og godt: bliv frivillig ved et eller andet, for det er i din egen interesse. Hele meningen med frivilligt arbejde er da, at den enkelte handler i fællesskabets interesse! Enhver der har oplevet at forældre standser ethvert frivilligt arbejde i idrætsforeningen eller ungdomsarbejdet, fordi deres egne børn holder op eller - hos os - melder sig ud af mindretallet og dets foreninger, fordi børnene har forladt skolen etc. vil straks mærke, at der er noget rivende galt, at meningen ikke er blevet forstået.

Det betyder også kort og godt, at i samme øjeblik – også før børnene har forladt skolen - det bliver besværligt og tungt, og den dag kommer, så er man gået.

Om noget må I vide det her i Risby, skulle man måske synes. Da skolen lukkede, skete der nu først og fremmest noget andet. Til mening hører troskab og kærlighed, men lige så vigtigt håb for fremtiden, simpelthen at når *jeg* nedlægger opgaven, så er der "ny overalt", som vil løfte den, men når man lukker ned for rekrutteringen, "ny overalt", så I står med en meget vanskelig situation, og den indsats der nu står på, for at fastholde det danske fællesskab her afkræver først og fremmest respekt. Det frivillige er en ære. Og dvs. at det er vanskeligt, tungt, byrdefuldt. Det er i al fald, hvad "ære" betyder i Bibelen.

At fastholde fællesskabet skal så være vejen til slutningen her. Jeg kan godt lide lidt skæve tilgange, så lad mig begynde slutningen med at konstatere, at frivillige stort set er uopsigelige. Det er heldigvis uendelig sjældent at det "noget" som en person bidrager med, er ringere end ingenting. Det sker dog, og så må fællesskabet jo skride til fravalg eller eksklusion, men det er altså uendelig sjældent. Så at sige alle har noget at bidrage med. Og statistikken siger, at mange er villige!

Det mest tidskrævende frivillige arbejde, jeg nogensinde har haft, var 10 år som formand for et værested for socialt udsatte i Åbenrå, Den Blå Oase, som drives af Blå Kors Danmark, Danmarks næststørste kirkeligt sociale, diakonale organisation. Hvis jeg siger, at det også på mange måder stod mit hjerte nærmest, og at jeg aldrig har talt timerne, så er det en skæv tilgang. Den direkte er følgende: I blandt dem, som kom der og var en del af fællesskabet der og som med stor rimelighed kunne se sig selv som "udsatte" og marginaliserede, var der mange, som gerne – helt naturligt - ville bidrage frivilligt. Sådant socialt arbejde er meget krævende, kræver særlig viden og

uddannelse etc., men alligevel var og blev og er deres indsats uvurderlig og bidrog væsentligt til, at værestedet kunne fungere. Det forudsatte, at en ansat fik det som sit særlige ansvarsområde, at de blev hørt og deres bidrag blev omsat på ordentlig vis. Frivillige og ansatte er ikke modsætninger, de betinger oftest hinanden.

Og dermed er jeg nået til slutningen. Vort fællesskab og vor sag, det danske mindretal, kan ikke undvære nogen, der vil gøre en indsats for fællesskabet. Forståes!

Tak for opmærksomheden.